

NIEUWSBRIEF STUIFZANDHERSTEL

Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen

nummer 1 januari 2009

In zes jaar naar een groter stuifzandgebied

Dit is de eerste nieuwsbrief 'Stuifzandherstel in De Loonse en Drunense Duinen' over het omvangrijke project dat het unieke stuifzand in het Nationaal Park weer de ruimte geeft die nodig is voor het behoud ervan. Vanaf januari 2009, de officiële start van het project, verschijnt deze nieuwsbrief gedurende zes jaar tweemaal per jaar om u als betrokkene te informeren over het project en de verschillende fases daarin. Zo kunt u stap voor stap volgen wat er allemaal in het kader van het stuifzandherstel in De Loonse en Drunense Duinen gebeurt. Of u nu betrokken bent als omwonende, gemeenteraadslid, ondernemer, vrijwilliger of anderszins geïnteresseerd bent in de voortgang van het project.

Over honderd jaar geen stuifzand meer?

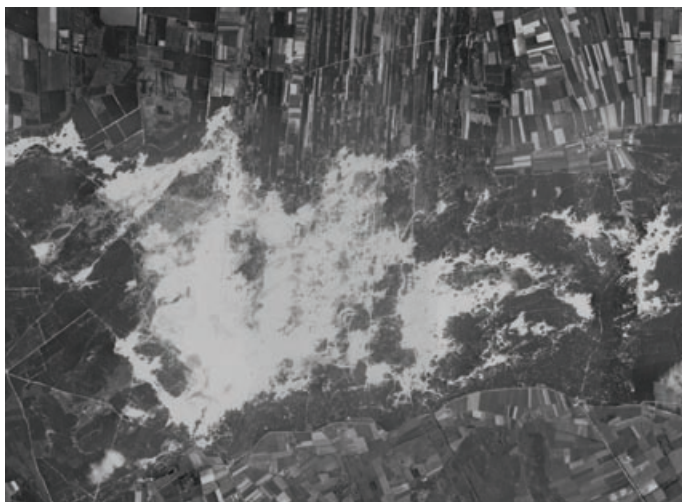
"Het blijkt dat in Brabant een terrein ligt van circa 1.200 hectare, dat op waarlijk grootsche wijze het verschijnsel van zandverstuiving te aanschouwen geeft."

Met deze woorden overtuigde Jac.P. Thijse het bestuur van Natuurmonumenten om De Loonse en Drunense Duinen in 1921 aan te kopen. Sinds dat moment heeft Natuurmonumenten zich continu ingezet om dit unieke landschap te behouden. De komende jaren zullen helemaal in het teken staan van het omvangrijke Stuifzandherstelproject.

Maar waarom is het nu eigenlijk zo belangrijk om dit stuifzand voor de toekomst veilig te stellen?

In Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen komt stuifzand al voor sinds ongeveer 1400. Het ontstond door het kappen van oorspronkelijke bossen en het overmatig begrazen en plaggen van de heidevelden die hiervoor in de plaats kwamen. Doordat de grond verdroogde en verarmde kon de heide zich niet herstellen. Er ontstonden open zandplekken waar de wind weer wat

op kreeg. Het zand werd verplaatst en de plekken breidden zich steeds verder uit. Rond 1850 had het stuifzand een totale omvang van zo'n 1400 ha. Tegenwoordig is daar, door het aanplanten van bos en andere invloeden van buitenaf, nog maar 270 ha van over. Jaarlijks groeit het open stuifzand met nog eens 3 ha verder dicht. Kortom: als deze ontwikkeling zich in hetzelfde tempo voortzet, is het stuifzand in De Loonse en Drunense Duinen over minder dan 100 jaar in zijn geheel verdwenen. Hoog tijd voor actie dus!

Loonse en Drunense Duinen in 1955

Loonse en Drunense Duinen in 2007

Nieuwe kans voor zeldzame plant- en diersoorten

Na de uitvoering van het project zal het stuifzand weer een omvang hebben zoals rond 1950, en dus ongeveer 380 ha. groot zijn. Uit onderzoek is gebleken dat dit de meest ideale open oppervlakte is om optimaal ruimte te geven aan verstuivingsprocessen en natuurwaarden die daarbij horen. Dat betekent een bredere horizon voor eenieder die het gebied bezoekt. Maar dit project herstelt uiteindelijk niet alleen het landschap, ook het leefgebied van zeldzame planten en dieren wordt aanzienlijk uitgebreid. Pionierende soorten als levendbarende hagedis, diverse sprinkhaansoorten, zandloopkevers en zandbijen weten in de dynamische omstandigheden van het stuifzand te overleven. Zo wapenen ze zich tegen de voortdurende beweging van het zand en kunnen ze omgaan met extreme temperatuurverschillen. Vogels als nachtzwaluw, boomleeuwerik en roodborsttapuit broeden graag op de heide en vinden er hun voedsel. En laten we vooral de prachtige korstmossen en paddenstoelen in alle kleuren van de regenboog niet vergeten!

rood bekermos

groene zandloopkever

Herstel belangrijk voor heel West-Europa

Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen is door de Europese Unie aangewezen als Natura 2000-gebied, een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Daaruit vloeit ook de verplichting voort tot het in stand houden van het stuifzand, waaraan Natuurmonumenten invulling geeft. Niet alleen voor het karakter van De Loonse en Drunense Duinen zelf is het belangrijk om het stuifzand te herstellen, maar ook voor heel Nederland en zelfs voor heel West-Europa. Zo is er in heel Nederland van de 80.000 ha stuifzand van zo'n 150 jaar geleden, nu nog maar 2% (zo'n 1.500 ha) over. Dit is liefst 95% van al het stuifzand in West-Europa. Het leefgebied van de specifieke dieren- en plantensoorten wordt dus ernstig bedreigd en dat maakt het stuifzandherstel urgent.

Aanpak in drie fases

Het doel van het project is om het stuifzand met ongeveer 110 ha. uit te breiden. Om stapsgewijs naar dit gewenste eindresultaat toe te werken bestaat het plan van aanpak uit drie fases van elk twee jaar. Daarbij vinden steeds in het eerste jaar de ingrepen plaats en krijgt de natuur het daaropvolgende jaar de kans om tot rust te komen. Deze gefaseerde aanpak ziet er als volgt uit:

Fase 1a (januari t/m maart 2009)

Herstelwerkzaamheden op 23 ha: boomvrij maken van heideveldjes en op kleine schaal plaggen van stukken heide in het centrale deel van het stuifzandgebied.

Fase 1b (september 2009 t/m maart 2010)

Herstelwerkzaamheden op 36 ha in het centrale duingebied: verwijderen van bos, weghalen van vegetatie aan de voet van duinhellingen en kleinschalig plaggen.

Fase 2 (2011-2012)

Herstelwerkzaamheden op 112 ha in het westelijke deel van het stuifzandgebied: voornamelijk verwijderen van bos en kleinschalig plaggen.

Fase 3 (2013-2014)

Herstelwerkzaamheden op 30 ha. in het oostelijke deel van het stuifzandgebied: verwijderen van bos en verwijderen van bomen en stronken aan de voet van duinhellingen.

Na afronding van het project is het stuifzandlandschap natuurlijk niet 'klaar'. Ook in de jaren daarna heeft het nog veel beheer en onderhoud nodig. Zo zal Natuurmonumenten een schaapskudde inzetten om te voorkomen dat de heide weer dichtgroeit. Ook blijft de inzet van vele vrijwilligers in de toekomst heel belangrijk bij het kleinschalig plaggen en boomvrij houden van de heideveldjes.

Fase 1: jonge bomen verwijderen

In de eerste fase worden van januari tot en met maart 2009 heideveldjes in het centrale stuifzandgebied weer open gemaakt door bomen te verwijderen. De gekapte bomen, veelal jonger dan 40 jaar, worden vervolgens gebruikt voor het opwekken van elektriciteit in een bio-energiecentrale. Enkele mooie oude eiken en de ingestoven eiken

blijven staan. Daar zitten ook afstervende exemplaren tussen. Juist die zijn belangrijk voor vogels en allerlei insecten, zoals enkele keversoorten die alleen in de Loonse en Drunse Duinen voorkomen. Ook wordt er in de eerste fase van het Stuifzandherstelproject kleinschalig geplagd. Zoals u in het kader kunt zien, is de eerste

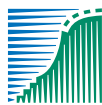
fase opgedeeld in een a- en een b-fase. De werkzaamheden zullen namelijk tijdens het broedseizoen (april tot september) stil liggen. Er wordt steeds zoveel mogelijk rekening gehouden met de natuur. Zo worden ook kwetsbare delen van de heide ontzien. Op die plekken worden de bomen verwijderd met trekpaarden in plaats van machines.

Betrokken partijen

Natuurmonumenten geeft met dit stuifzandherstelproject invulling aan de overheidsplannen van de Provincie Noord-Brabant, het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit en de EU. De projectkosten worden voor ongeveer de helft gefinancierd met een "LIFE+ Nature" bijdrage van de Europese Unie. De andere helft kan worden uitgevoerd met steun van de Provincie Noord-Brabant, het Ministerie van LNV en een bijdrage van Natuurmonumenten.

Voor de uitvoering van het project werkt Natuurmonumenten samen met diverse aannemers.

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

Provincie Noord-Brabant

Meer informatie

Tijdens de gehele duur van het herstelproject blijft Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen toegankelijk, al zullen sommige delen (tijdelijk) afgesloten zijn. De overlast zal echter zoveel mogelijk beperkt blijven. Heeft u na het lezen van deze nieuwsbrief nog vragen? Dan kunt u een e-mail sturen naar stuifzandherstel@natuurmonumenten.nl. Of bel met het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten in Oisterwijk T (013) 523 18 00.

Wilt u meer lezen over het project, dan kunt u de complete 'Beheer- en Inrichtingsvisie De Loonse en Drunense Duinen' downloaden via www.natuurmonumenten.nl/stuifzandherstel.

Colofon

Tekst Marjolein den Hartog • Eindredactie Lex Querelle, Hemmo Dekkers, Irma de Potter

Fotografie M. De Clerck, Kina/Natuurmonumenten, Frans Kapteijns, Irma de Potter

Vormgeving Edwin van de Laar Grafisch Ontwerpbureau

Voor reacties en/of meer informatie: stuifzandherstel@natuurmonumenten.nl

Natuurmonumenten